

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ENDERUN SARAY OKULU'NDA HASODA TEŞKİLATININ ÖNEMİ,
UYGULANAN EĞİTİM YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ**

Muhammet KESKİN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman Dr. Mustafa OTRAR

Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek

Lisans Programı

İSTANBUL 2009

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ABSTRACT.....	iii
ÖZET.....	iv
KISALTMALAR.....	v
ENDERUN SARAY OKULU'NDA HASODA TEŞKİLATININ ÖNEMİ, UYGULANAN EĞİTİM YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ.....	4
1. GİRİŞ.....	4
1.1 Problem Durumu.....	4
1.2 Araştırmanın Amacı.....	8
1.3 Problem Cümlesi.....	9
1.4 Alt Problemler.....	9
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	9
1.6 Tanımlar.....	9
1.7 Araştırmanın Yöntemi.....	10
2. OSMANLI SARAY TEŞKİLATINA GENEL BAKIŞ.....	12
2.1 Birun halkı.....	14
2.2 Harem Halkı.....	16
2.3 Enderun Halkı.....	17
2.4 Enderun Saray Okulu.....	18
2.4.1 Enderun Saray Okulunun Kuruluşu.....	20
2.4.2 Enderun Saray Okulunun Gelişimi.....	21
2.4.3 Enderun Saray Okulunun Niteliğinin Bozulması Ve Kapanışı.....	22
2.4.4 Devşirmenin Tanımı, Amaçları, Esasları.....	23
2.4.5 Enderun'daki Eğitim Öğretim Sistematiği.....	30
3. ENDERUN U HÜMAYUN.....	40
3.1 Büyük ve Küçük Oda.....	40
3.2 Doğançı Koğuşu.....	42
3.3 Kiler Koğuşu.....	43
3.4 Hazine Odası.....	48
3.5 Has oda.....	53
4. HASODA TEŞKİLATI.....	54
4.1 Has Oda'nın Kuruluşu.....	54
4.2 Has Oda'nın Mevcudu.....	54
4.3 Has Oda'nın İçinde Bulunan Kutsal Emanetler.....	56
4.4 Has Oda'ya Geçişler.....	57
4.5 Has Odalıların Vazifeleri.....	60
4.5.1 Hünkâr Müezzini.....	62
4.5.2 Sır Kâtibi.....	62
4.5.3 Sarıkçı Başı.....	62
4.5.4 Başçuhadar (Rikâb Başçuhadarı).....	63

4.5.5 Kahvecibaşı	64
4.5.6 Tüfekçibaşı	64
4.5.7 Berberbaşı.....	65
4.5.8 Tırnakçı.....	65
4.5.9 Hazine Kethüdası.....	65
4.5.6 Has Odalıların Kıyafetleri.....	68
4.5.7 Has Odalıların Geçimleri	69

5. HAS ODA'NIN ARZ AĞALARI..... 71

5.1 Has Odabaşı	71
5.1.1 Vazifeleri	72
5.1.2 Geçimleri (Maaş ve Bahşıleri)	73
5.1.3 Kılık Kıyafetleri.....	75
5.2 Silahdar Ağa.....	75
5.2.1 Vazifeleri	78
5.2.2 Geçimi	81
5.2.3 Kıyafetleri.....	82
5.3 Çuhadar Ağa.....	83
5.3.1 Çuhadar Ağa'nın Vazifesi ise.....	84
5.3.2 Geçimleri	84
5.3.3 Kıyafetleri.....	86
5.4 Rikâbdar Ağa	86
5.4.1 Vazifeleri	87
5.4.2 Geçimleri	88
5.4.3 Kıyafetleri.....	89
5.5 Dülbend Ağası.....	89
5.5.1 Vazifeleri	90
5.5.2 Geçimleri	92
5.5.3 Kıyafetleri.....	94
5.6 Miftah (Anahtar) Ağası.....	94
5.6.1 Vazifeleri	95
5.6.2 Geçimleri	96
5.6.3 Kıyafetleri.....	96

6. TARİHİ SÜREÇ İÇİNDE HAS ODA'DA YAPILAN TÖREN VE MERASİMLER 97

6.1 Hırka-i Şerif Ziyareti.....	97
6.1.1 Hırka-i Saâdet Dairesi'nin (Taht Odası), Kutsal Emanetlerin ve Hırka-i Şerif'in Ziyaret İçin Hazırlanması ve Yapılan Temizlik	98
6.1.2 Hırka-i Şerif Ziyareti İçin Hazırlanan Davetiyeler ve Özellikleri.....	99
6.1.3 Davetiyelerin Hazırlanışı ve Hususiyetleri.....	100
6.1.4 Davetiye Gönderilen Devlet Ricali	102
6.1.5 Ziyaret.....	103
6.1.6 Padişahlar İstanbul'dan Başka Bir Şehirde Oturduklarında Hırka-i Şerif Ziyareti Nasıl Yapılırdı.....	109
6.1.7 Hırka-i Şerif Ziyareti Günü Yapılan Baklava Alayı.....	109
6.2 Cülûs Merasimi	110
6.3 Muâyede Merasimi	111

7. ENDERUN MEKTEBİNDEKİ EĞİTİMİN AMAÇLARI ve HAS ODA'DA UYGULANAN EĞİTİM STRATEJİLERİ 115

7.1 Enderun Mektebindeki Eğitimin Amaçları	115
7.1.1 Kültürleştirme	116
7.1.2 Disiplinleştirme	119
7.1.3 Kabiliyetleri Yönelme Ve Destekleme	126
7.1.4 Eğitimin Vasıtaları.....	133
7.1.3 Eğitimin Şekli.....	139
7.1.4 İdarecilik Eğitimi	143

8.SONUÇ ve ÖNERİLER..... 146

8.1 Sonuç.....	146
8.2 Öneriler	150

9.KAYNAKLAR 152

10.ÖZGEÇMİŞ 156